

ประมวลภาพพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมััษรัตนโกสินทร์

รัชกาลที่ ๑

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

รัชกาลที่ ๒

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

รัชกาลที่ ๓

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ ๔

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ ๕

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ ๖

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ ๗

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ ๘

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

รัชกาลที่ ๙

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

รัชกาลที่ ๑๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ
บดินทรเทพยวรางกูร

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

พระปฐมบรมราชโองการ ในพระราชพิธีปราบดาภิเษก พุทธศักราช ๒๓๒๕

“พรรณพฤษฯ แลสิ่งของทั้งปวง ซึ่งมีในแผ่นดินทั่วขอบเขตแดน
พระนคร ซึ่งหาเจ้าของหวงแหนมิได้นั้น ตามแต่สมณชีพราหมณ
อนาประชาราษฎรจะปราณาเถิด”

พระปฐมบรมราชโองการ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๓๒๘

“พรรณพฤษฯ ชลธิ์ แลสิ่งของในแผ่นดิน ทั่วเขตพระนคร ซึ่งหาผู้หวง
แหนมิได้นั้น ตามแต่สมณชีพราหมณาจารย์ราษฎร ปราณาเถิด”

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

พระปฐมบรมราชโองการ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พุทธศักราช ๒๓๕๒

“แต่บรรดาพสกนิกรและแม่น้ำใหญ่ น้อย และสิ่งของทั้งปวง
ซึ่งมีในแผ่นดินทั่วขอบเขตแดนพระนคร ซึ่งหาเจ้าของหวงแหนมิได้
ให้พระราชทานแก่ สมณะ พราหมณ์ อณาประชาราษฎร์ทั้งปวง
ตามแต่ปรารถนาเถิด”

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชโองการปฏิสังขาร ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
พุทธศักราช ๒๓๖๗

“มีพระราชโองการ ตรัสประดิสรรฐ์ว่า

เจ้าพญา

แลพญา

ของซึ่ง

ถวายทั้งนี้ จงจัดแจงบำรุงไว้ให้ดีจได้รักษาแผ่นดิน”

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๓๙๔

พระปฐมบรมราชโองการ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พุทธศักราช ๒๓๙๔

“พรณพฤษ ขลธิแลสิ่งของในแผ่นดินทั่วเขตพระนคร
ซึ่งหาผู้ทรงแห่นมิได้นั้น ตามแต่สมณชีพราหมณาจารย์ราษฎร
จปรารถนาเถิด”

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์
ทรงถือพระแสงขรรค์ชัยศรี บนโต๊ะเคียงทอด
เครื่องราชูปโภคชุดใหญ่ ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
วันพุธ เดือน ๕ ขึ้น ๑ ค่ำ ปีกุน โทศก พุทธศักราช ๒๓๙๔

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ครั้งแรก วันที่ ๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๑๑

ครั้งหลัง วันที่ ๑๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๑๖

พระปฐมบรมราชโองการ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พุทธศักราช ๒๔๑๑

“แต่บรรดาที่ไม่ได้มีเจ้าของผลไม้ทั้งน้ำในห้วยละหารตรนาก็ดี ตามแต่
สมณพราหมณาจารย์อาณาประชาราษฎร จะมาแต่จตุระทิศต่างๆ
ตามแต่จะปรารถนา”

พระปฐมบรมราชโองการ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พุทธศักราช ๒๔๑๖

“ครั้งนี้ท่านทั้งปวงพร้อมใจกัน ขอมให้เราเปนเจ้าครองราชสมบัติได้รับ
มูรธาภิเษก เปนใหญ่ในสยามราชญ์วรณาจักรนี้แล้ว เราอนุญาต
ขอมให้ โดยธรรมมิกราชประเพณี พรรณพฤษกษชลธิ์ในสยามราชญ์
วรณาจักรนี้ ซึ่งไม่มีเจ้าของหวงเหวนั้นตามแต่สมณพราหมณาจารย์
ประชาราษฎร ทั้งปวงจะปรารถนาใช้สอยเทอญฯ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระชฎา
กลีบปีกโบสน ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์
ทรงถือพระแสงขรรค์ชัยศรี ประทับพระที่นั่งพุดตาลทอง
ใต้เศียรหอดเครื่องราชูปโภคชุดใหญ่
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
ครั้งแรก พุทธศักราช ๒๔๑๑

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระชฎา
กลีบปีกโบสน ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์
ทรงสายสะพายและตราออสเตรีย กับดารานพรัตน์และ
ตราช้างเผือกพิเศษครั้งรัชกาลที่ ๔ ทรงถือพระแสงขรรค์
ชัยศรี ประทับพระที่นั่งพุดตาลทอง ใต้เศียรหอดเครื่อง
ราชูปโภคชุดใหญ่ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
ครั้งแรก พุทธศักราช ๒๔๑๑

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์ ครั้งประกอบ
พระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งหลัง พุทธศักราช ๒๔๑๖

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์ ทรงพระมหาพิชัยมงกุฎ
ประทับพระที่นั่งราชยานพุดตาล ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกครั้งหลัง
พุทธศักราช ๒๔๑๖

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชมนเทียร

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๕๓

พระปฐมบรมราชโองการ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พุทธศักราช ๒๔๕๓

“ดูกรพราหมณ์ บัดนี้เราทรงราชภาวระครองแผ่นดินโดยธรรมสม่ำเสมอ
เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและสุขแห่งมหาชน เราแผ่ราชอาณาจักรเหนือท่าน
ทั้งหลายกับโกลกสมบัติ เปนที่พึงจัดการปกครองรักษาป้องกัน
อันเปนธรรมสืบไป ท่านทั้งหลายจงวางใจอยู่ตามสบาย เทอญฯ”

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระที่นั่งมหาเศวตฉัตรลาดหนังไกรสรราชสีห์ทั้งผืน
ตั้งพระที่นั่งพุดตาลกาญจนสิงหาสน์
ที่ประทับเสด็จออกรับคำถวายชัยมงคล
ณ ห้องพระโรง พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชสมณเฑียร
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
พุทธศักราช ๒๔๕๓

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับที่นั่งราชยาน เสด็จพระราชดำเนินหน้า
พระที่นั่งอาภรณ์ภิโมกข์ปราสาท
ก่อนพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชสมณเฑียร
วันที่ ๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๕๓

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับพระที่นั่งราชยานกง เสด็จพระราชดำเนินไปยัง
พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชสมณเฑียร
พุทธศักราช ๒๔๕๓

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับพระที่นั่งราชนทรยาน กระบวนเสด็จพระราชดำเนิน
ผ่านกรมพระอาลักษณ์ ในพระบรมมหาราชวัง
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชสมณเฑียร
พุทธศักราช ๒๔๕๓

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับพระที่นั่งราชนทรยาน
กระบวนเสด็จพระราชดำเนินผ่านประตูพิมานไชยศรี ในพระบรมมหาราชวัง
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิมพระราชสมณเฑียร
พุทธศักราช ๒๔๕๓

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

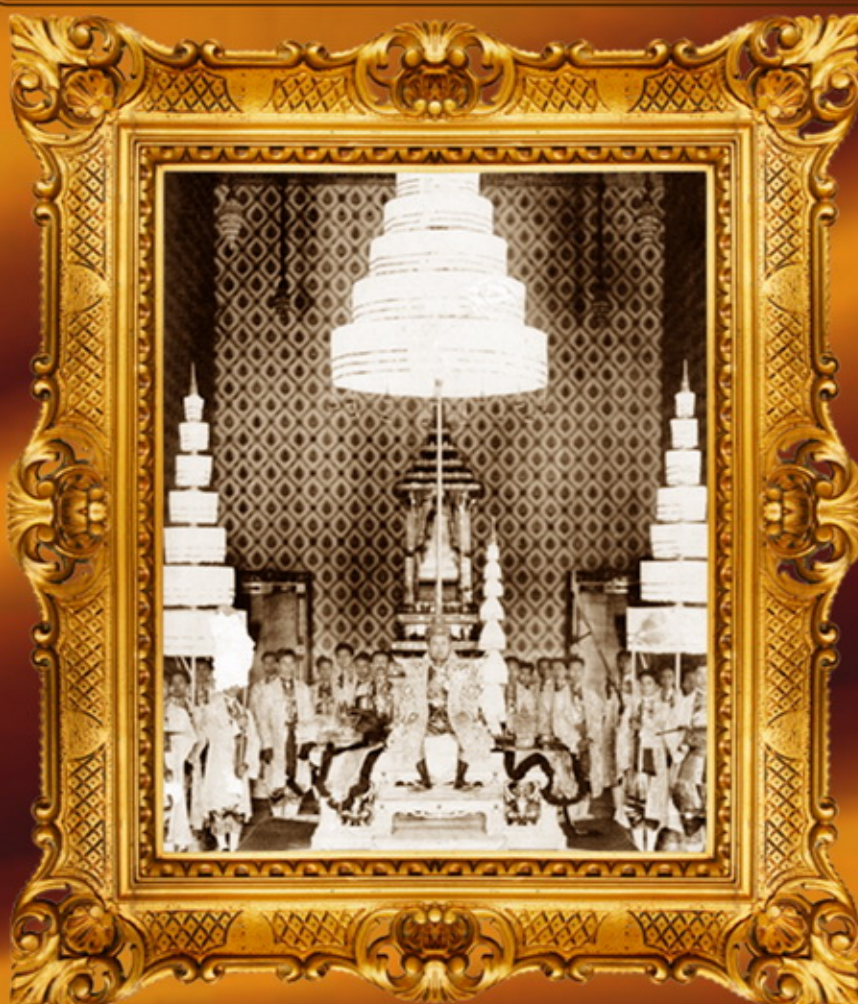
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ฉลองพระองค์เครื่องแบบเต็มยศทหารมหาดเล็ก
รักษาพระองค์ เสด็จพระราชดำเนินจาก
พระที่นั่งจักรีมหาปราสาทไปยังพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช
วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระภูษาเศวตพัลลวี่ ทรงสะพักขาวขลิบทองคำ
เสด็จประทับพระมณเฑ
พระกระยาสนานทรงพระมูรธาภิเษกสมโภช
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช
วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์ ทรงพระชฎากลับหรือพระชฎาห้ายอด
ประทับพระที่นั่งพุดตาลกาญจนสิงหาสน์
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช
วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์
ประทับพระที่นั่งภัทรบิฐมณังคศิลาวิเศษสิงหาสน์
ภายใต้พระมหานพปฎลเศวตฉัตร ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช
วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับพระที่นั่งบุษบกมาลา
เสด็จออกมหาสมาคม ณ มุขเด็จพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท
ให้ข้าทูลละอองธุลีพระบาทเฝ้าถวายพระพรชัยมงคล
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช
วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จพระราชดำเนินด้วยกระบวนพยุหยาตรา
โดยทางสถลมารคเลียบพระนคร
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช
วันที่ ๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จพระราชดำเนินจากพลับพลาเปลื้องเครื่อง
ประทับพระที่นั่งราชยานพุดตาล หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร
ในกระบวนเสด็จพยุหยาตราโดยทางสถลมารค
เลียบพระนคร ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช
วันที่ ๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จพระราชดำเนินด้วยกระบวนพยุหยาตรา
โดยทางชลมารคเลียบพระนคร เสด็จขึ้นทำฉนวน
วัดอรุณราชวราราม ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช
วันที่ ๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับพระราชอาสน์ ณ พระที่นั่งบรมพิมาน
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภช
วันที่ ๑๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระปฐมบรมราชโองการ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
พุทธศักราช ๒๔๖๘

“ดูกรพราหมณ์ บัดนี้เราทรงราชภาระ ครองแผ่นดินโดยธรรมสม่ำเสมอ
เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและสุขแห่งมหาชน เราแผ่ราชอาณาจักรเหนือท่าน
ทั้งหลายกับโรคสมบัติ เปนที่พึงจัดการปกครองรักษาป้องกัน
อันเปนธรรมสืบไป ท่านทั้งหลายจงวางใจอยู่ตามสบาย เทอญฯ”

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระสัมพุทธพรรณีและพระมณีนีรัตน์ปฏิมากรแก้วมรกตน้อย
ประดิษฐานในพระที่นั่งบุษบกมาลา
ณ ห้องพระโรง พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

พระแท่นมณฑลประดิษฐานพระพุทธปฏิมากรสำคัญ
พระแสงอินทราวุธ พระแสงราชศัสตราวุธ กับรูปเทพดา
เชิญพระแสงขรรค์ และเชิญทิวพระราชนิเวศน์
ในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ

เครื่องราชูปโภค พระแสงศรี พระแสงจักร พระแสงดาบ
พระแสงธนู วาฬวิชนี และฉลองพระบาท

กระบวนอิสริยยศเชิญพระสุพรรณบัฏ
และดวงพระบรมราชสมภพ
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
จากพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ออกมาทางประตูเกย ไปยังพระที่นั่งไพศาลทักษิณ
วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ฉลองพระองค์เครื่องแบบครึ่งยศทหารบก
ประทับพระที่นั่งราชยาน ในกระบวนพระราชอิสริยยศ
จากบริเวณหน้าพระที่นั่งบรมพิมานผ่านพระทวารเทเวศร์รักษา
ด้านตะวันตกพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
ไปยังพระที่นั่งไพศาลทักษิณ
ในพระราชพิธีเจริญพระพุทธมนต์ตั้งน้ำวงด้าย
วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ฉลองพระองค์เครื่องแบบเต็มยศทหารเรือ
ประทับพระที่นั่งราชยานบก ณ เกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมาน
เสด็จพระราชดำเนินโดยกระบวนราบบ
มายังห้องพระโรง พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระกรุณาเสด็จพัสดุฯ ทรงสวดมนต์ถวายพรพรหม
ประทับ ณ ตั้งไม้ธูปพุ่มผ้าขาว
ในมณฑปพระกระยาสนาน
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ
(หม่อมเจ้าภุชงค์ ชมพูนุท)
ถวายน้ำพระพุทธมนต์
ด้วยพระครอบพระกริ่งที่พระอริยาและพระหัตถ์
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์
ประทับพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์
ในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ ทรงรับน้ำอภิเษกของราชบัณฑิต
พราหมณ์ผู้ถือพรต พระบรมวงศานุวงศ์
ผู้แทนพระราชาธิบดี ประธานาธิบดีนานาชาติประเทศ
และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ตั้งแต่ชั้นสายสะพายช้างเผือก
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับพระที่นั่งภัทรบิฐ
ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระราชครูวามเทพมุนี
กราบบังคมทูลเฉลิมพระปรมาภิไธย
ถวายเครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์
เครื่องบรมราชาภรณ์
และเครื่องประดับพระราชอิสริยยศ
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับพระที่นั่งภัทรบิฐ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ
ทรงพระมหาพิชัยมงกุฎ และฉลองพระบาท
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับพระที่นั่งภัทรบิฐ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ
ทรงรับเครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์
เครื่องบรมราชาภรณ์ และเครื่องประดับพระราชอิสริยยศ
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับพระที่นั่งพุดตาลทองคำรัตนสิงหาสน์ พร้อมด้วยข้าราชการบริพารฝ่ายหน้า
เชิญเครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์ เครื่องราชูปโภคและพระแสงราชศาสตราวุธ
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระมหาพิชัยมงกุฎ เสด็จออก ณ ห้องพระโรง
พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยสถิต ณ พระที่นั่งพุดตาลทองคำรัตนสิงหาสน์บนพระแท่นมหาเศวตฉัตร
รับอาเศียรวาทฝ่ายหน้า แล้วโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ผู้แทนพระราชอาทิบดี
ประธานอาทิบดี คณะทูตานุทูต และข้าละอองธุลีพระบาทเฝ้าถวายพระพรชัย
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับพระที่นั่งราชนเรนทรยาน
เสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
เพื่อถวายต้นไม้ทอง เงิน บูชาพระพุทธรูปมณฑลรัตนปฐมาภิเศก
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จพระราชดำเนินโดยทางลาดพระบาทไปยังพระอุโบสถ
วัดพระศรีรัตนศาสดารามเพื่อถวายต้นไม้ทอง เงิน
บูชาพระพุทธรูปมณฑลรัตนปฐมาภิเศก
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี
เสด็จออกมุขเด็จพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท
โปรดให้ประชาชนเฝ้าถวายพระพรชัย
วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูมิตาภรณ์ ทรงพระขรรค์
มหากฐินน้อย เสด็จ ณ เกยด้านเหนือพระที่นั่งดุสิตดาภิรมย์
เพื่อประทับพระที่นั่งราชยานพุดตาล เสด็จพระราชดำเนิน
ด้วยกระบวนพยุหยาตราโดยทางสถลมารคเลียบพระนคร
วันที่ ๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับพระที่นั่งพระราชยานพุดตาล
เสด็จพระราชดำเนินด้วยกระบวนพยุหยาตรา
โดยทางสถลมารคเลียบพระนคร
มาทางถนนหน้าพระธาตุ
วันที่ ๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับพระที่นั่งพระราชยานพุดตาล
เสด็จพระราชดำเนินด้วยกระบวนพยุหยาตรา
โดยทางสถลมารคเลียบพระนคร
มาทางถนนพระสุเมรุ
วันที่ ๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

กระบวนพระราชอิสริยยศ นำเสด็จพระราชดำเนิน
ในกระบวนพยุหยาตราโดยทางสถลมารคเสียบพระนคร
มาทางถนนราชดำเนินในผ่านกระทรวงยุติธรรม (หลังเก่า)
วันที่ ๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๘

เรือพระที่นั่งศรีสุพรรณหงส์สำหรับ ในกระบวนพยุหยาตรา
โดยทางชลมารคเสียบพระนคร
บริเวณหน้าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
วันที่ ๓ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๘

เรือพระที่นั่งศรีสุพรรณหงส์ส่งเสด็จพระราชดำเนินขึ้นแล้ว
กำลังถอยไปทอดอู่หน้าวัดอรุณราชวราราม

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับพระที่นั่งราชยานถมตะทอง เสด็จพระราชดำเนิน
แต่ท่าเทียบเรือหน้าวัดอรุณราชวรารามไปยังพระอุโบสถ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จจากเกยขึ้นประทับพระที่นั่งราชยาน
กลับจากพระอุโบสถวัดอรุณราชวราราม

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จกลับจากพระอุโบสถวัดอรุณราชวราราม
ไปยังฉนวนหน้าวัด

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จพระราชดำเนินประทับพระที่นั่งบุษบก
ในเรือพระที่นั่งอนันตนาคราชสำหรับ ณ วัดอรุณราชวราราม

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จขึ้นจากเรือพลับพลา ที่ท่าราชวรดิฐ ภายหลังเสด็จ
พระราชดำเนินกลับจากวัดอรุณราชวราราม ในการเสด็จ
ด้วยกระบวนพยุหยาตราโดยทางชลมารคเสียบพระนคร

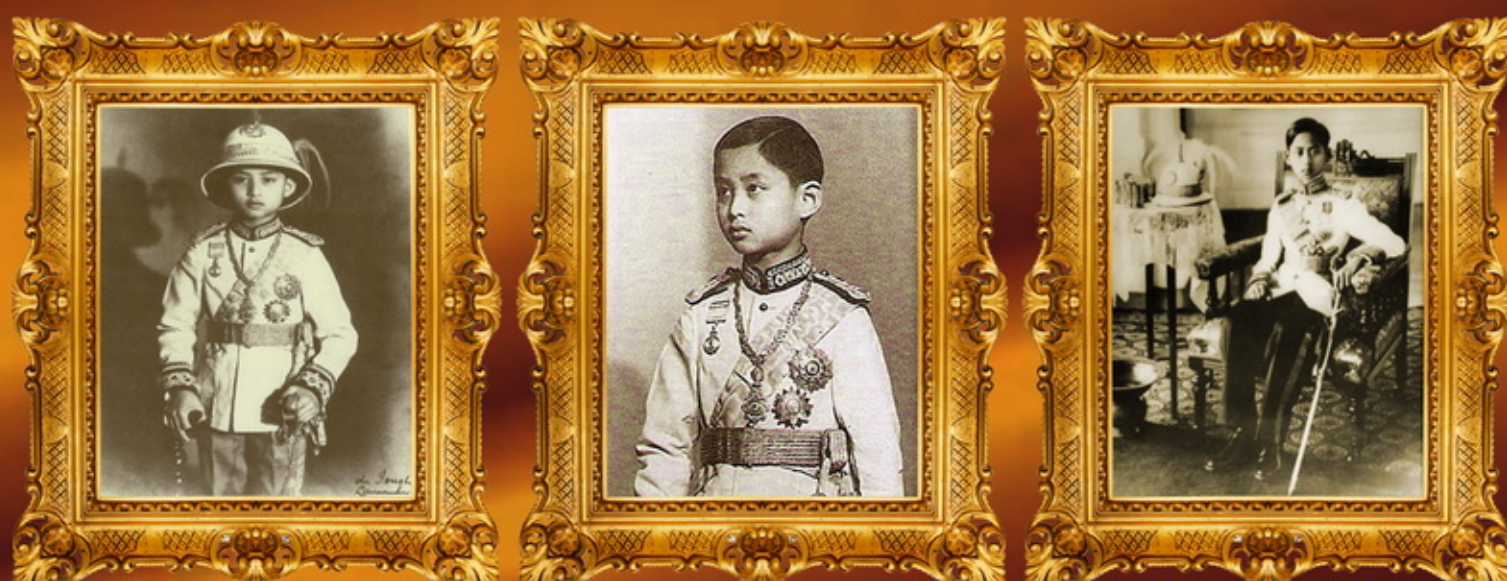

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบในการอัญเชิญพระบรมศพเสด็จพระองค์เจ้าอานันทมหิดลขึ้นทรงราชย์ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๙๖ ขณะที่มีพระชนมายุเพียง ๘ พรรษา เฉลิมพระนาม “สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล” เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๙๖

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จนิวัดิพระนครครั้งแรกภายหลังทรงราชย์ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๘๑ และครั้งที่สอง เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘ พระองค์เสด็จสวรรคตก่อนทรงรับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ รวมระยะเวลาที่ทรงครองสิริราชสมบัติทั้งสิ้น ๑๒ ปี

ในวันที่ ๑๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๙ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์จึงได้มีการประกาศ เฉลิมพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลขึ้นเป็น “พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล อุดุลยเดชวิกรมมหาราชินี จักรีนถบดินทร สยามินทราธิราช” พระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทย

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

พระปฐมบรมราชโองการ ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พุทธศักราช ๒๕๕๙

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พระราชพิธีรับราชสมบัติ เสด็จพระนาม และทรงเครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์ วันที่ ๑๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๙

กระบวนอิสริยยศเชิญพระสุพรรณบัฏ ดวงพระบรมราชสมภพและพระราชสัญลักษณ์ประจำรัชกาล จากพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ไปประดิษฐาน ณ พระแท่นมณฑล ในพระที่นั่งไพศาลทักษิณ วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ เสด็จพระราชดำเนิน ทางประตูเทวศรัยาสู่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เพื่อประกอบพิธีจุดเทียนชัย วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ เสด็จพระราชดำเนินไปยัง พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ทรงจุดเทียนพระมหามงคล เทียนเท่าพระองค์และเครื่องนมัสการ แล้วเสด็จพระราชดำเนินประทับพระราชอาสน์ วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงประกอบพิธีจุดเทียนชัยในพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยแล้ว พระสาสนโสภณ (จวน อุฏฐายี) อ่านประกาศ การพระราชพิธีบรมราชาภิเษก จบแล้ว พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงจุดเครื่องบูชาสังเวทเวทากลางหาว ก่อนเสด็จพระราชดำเนินไปทรงมูรธาภิเษก วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ทรงพระกรุณาเสด็จพัสดุฯ ทรงสรงน้ำด้วยน้ำอภิเษก
เหนืออนุสรณ์พระราชนิพนธ์ ในการสรงพระมูรธาภิเษก
วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ทรงสรงน้ำด้วยน้ำอภิเษก
สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์
(ม.ร.ว. ชื่น นพวงศ์ สุจิตโต)
ถวายน้ำพระพุทธรูปด้วยพระเศียรพระกริ่ง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์สำหรับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
เสด็จพระราชดำเนินออกจากหอพระสุลาลัยพิมานสู่พระที่นั่งไพศาลทักษิณ
วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ประทับพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์
ภายใต้พระสัปตถูลเศวตฉัตร
ทรงแประพระพักตร์สู่ทิศบูรพาเป็นปฐม
นายควง อภัยวงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นุทเกล้า
นุทกระหม่อมถวายน้ำอภิเษก

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ประทับพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์
ทรงรับน้ำอภิเษกประจำทิศ
พระราชครูวามเทพมุนี นุทเกล้า นุทกระหม่อม
ถวายน้ำเทพมนต์ด้วยมหาพระสังข์
วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ประทับพระที่นั่งภัทรบิฐ
พระราชครูวามเทพมุนี นูลเกล้าทูลกระหม่อม
ถวายพระมหาพิชัยมงกุฏ
วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ประทับพระที่นั่งภัทรบิฐ
พระราชครูวามเทพมุนี นูลเกล้าทูลกระหม่อม
ถวายพระแสงขรรค์ชัยศรี
วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระปฐมบรมราชโองการแก่ประชาชนชาวไทยว่า
“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”
แล้วทรงหลังทักษิโณทกตั้งพระราชสัตยาธิษฐาน จะทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ
โดยทศพิธราชธรรมจริยา ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ
วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ทรงเครื่องบรมขัตติยราชภูษิตาภรณ์ ทรงพระมหาพิชัยมงกุฎ
เสด็จขึ้นสถิตเหนือพระที่นั่งพุดตาลกาญจนสิงหาสน์
บนพระแท่นราชบัลลังก์มหานพปฎลเศวตฉัตร
แวดล้อมด้วยมหาดเล็กเชิญเครื่องอิสริยาภรณ์ไปทอดตามตำแหน่ง
เสด็จออกมหาสมาคมในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
ณ ห้องท้องพระโรง พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มีพระบรมราชโองการดำรัสตอบขอบใจผู้ที่มาเฝ้าถวายพระพรชัยมงคล
วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ประทับพระที่นั่งราชยานพุดตาลทอง
เสด็จพระราชดำเนินโดยกระบวนราบใหญ่
มาทางหน้าพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

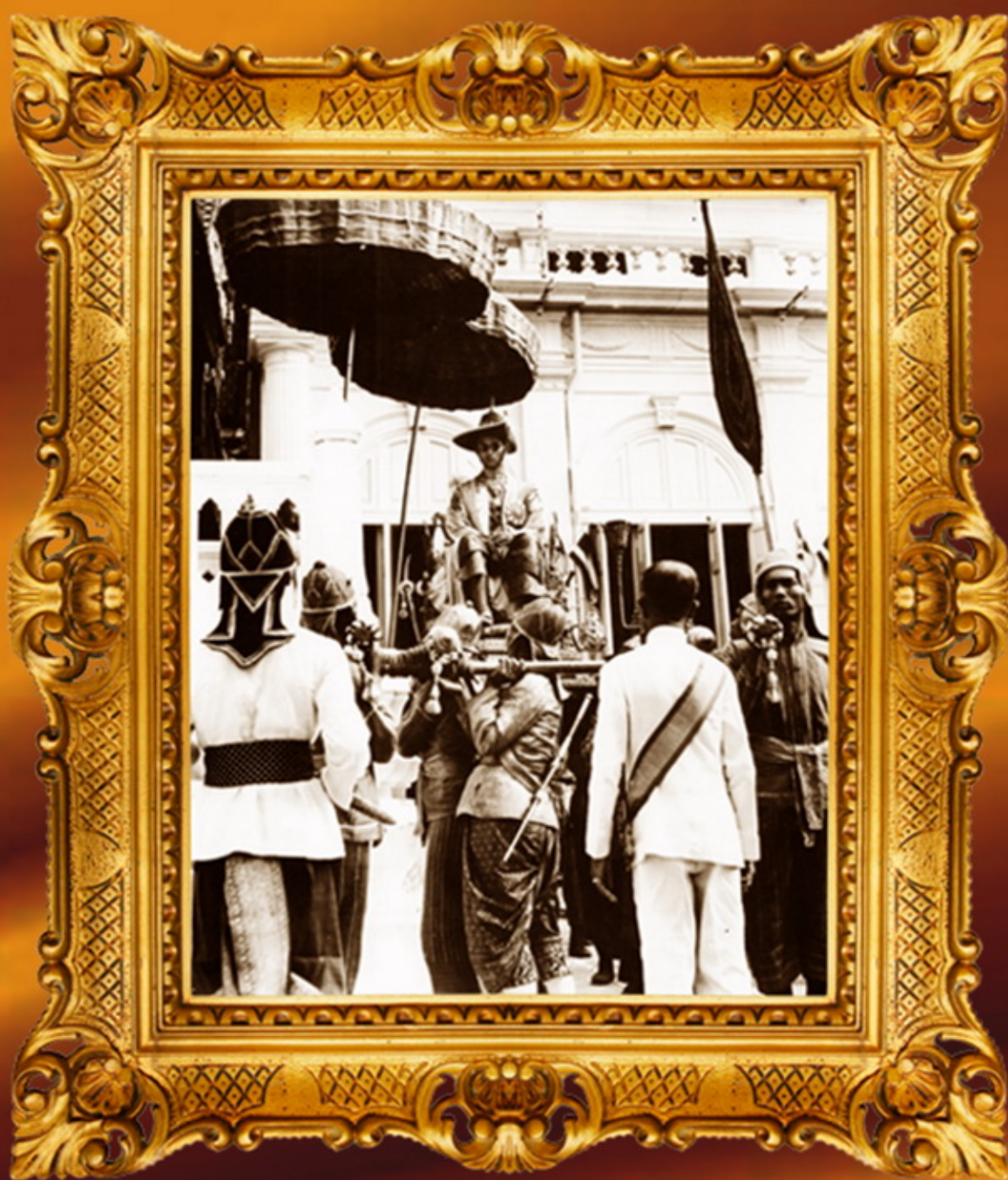
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เพื่อถวาย
เครื่องราชสักการะ ต้นไม้ทอง เงิน บูชาพระพุทธรูปมหาเศียรต้นปฐมจักร
และมีพระราชดำรัสประกาศพระองค์เป็นพุทธศาสนูปถัมภก
วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ประทับพระที่นั่งราชยานพุดตาลทอง
มีเจ้าพนักงานเชิญพระแสงคู่เคียงขวาบพระที่นั่ง ในกระบวนราบใหญ่
วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

กระบวนเสด็จพระราชดำเนินเทียบเกยพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกขปราสาท
วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี
ในการพระราชพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียร
ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ
วันที่ ๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี
เสด็จพระราชดำเนินประทับถิณรอบพระมณฑปเฑียร
ผ่านเก๋งนารายณ์ ห้ายหอพระธาตุมณเฑียร
วันที่ ๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๓

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี
เสด็จออกสภำบัญชาพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ปราสาท
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชวโรกาส
ให้ประชาชนเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายพระพรชัยมงคล
วันที่ ๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๓

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
มีพระราชดำรัสตอบรับการขึ้นทรงราชย์

วันที่ ๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จออก ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน
พระราชวังดุสิต พระราชทานพระราชวโรกาสให้ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ผู้สำเร็จราชการแทน
พระองค์, นายพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.),
พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และนายวิระพล ตั้งสุวรรณ ประธานศาลฎีกา
เฝ้าทูลละอองพระบาท

“ตามที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่ประธานรัฐสภาได้กล่าวในนามของปวงชนชาวไทย
เชิญข้าพเจ้าขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ ว่าเป็นไปตามพระราชประสงค์ของ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และเป็นไปตามบทบัญญัติของ
กฎหมายที่ตราว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น
ข้าพเจ้าขอตอบรับเพื่อสนองพระราชปณิธาน และเพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทยทั้งปวง”

เครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์

เครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์หรือเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ เป็นเครื่องแสดงพระราชอิสริยยศศักดิ์แห่งความเป็นสมเด็จพระมหากษัตริยาธิราช พระมหाराชครูผู้ใหญ่นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายขณะประทับพระที่นั่งภัทรบิฐในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ประกอบด้วย

๑. พระมหาพิชัยมงกุฏ
๒. พระแสงขรรค์ชัยศรี
๓. ธารพระกรชัยพฤกษ์
๔. พัดวาลวิชนีและพระแส้จามรี
๕. ฉลองพระบาทเชิงงอน

เครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ เมื่อแรกที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชโปรดให้สร้างขึ้นใหม่สำหรับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ได้แก่ พระมหามงกุฏ ฉลองพระบาท พชนีฝักมะขาม ธารพระกรง่าม ส่วนพระแสงขรรค์ นัยว่า มีผู้นำพระขรรค์โบราณองค์หนึ่งขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายครั้งนั้นโปรดให้ทำตามและฝึกขึ้นใหม่ แล้วให้จัดเป็นเครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์มาแต่รัชสมัยนั้น

ครั้งในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สร้างธารพระกรชัยพฤกษ์กับพระแส้จามรีขึ้นใหม่ จึงได้ทรงใช้ธารพระกรชัยพฤกษ์แทนธารพระกรง่าม ส่วนพระแส้จามรีโปรดให้ใช้คู่กับพชนีฝักมะขาม เป็นเครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์ สืบมา

๑. พระมหาพิชัยมงกุฏ เป็นเครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์ ประเภทเครื่องราชศิวาภรณ์ พระมหाराชครู เป็นผู้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายสมเด็จพระมหากษัตริยาธิราชในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อทรงรับพระปรมาภิไธยและทรงรับที่จะดำรงราชสมบัติ เพื่อเกื้อกูลประโยชน์สุขแห่งมหาชนแล้ว

พระมหาพิชัยมงกุฎนี้ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชโปรดให้สร้างขึ้นทำด้วยทองคำหลักลาย ลงยาราชาวดี ประดับด้วยรัตนชาติ โดยเฉพาะเพชรดวงใหญ่ประดับยอดพระมหาพิชัยมงกุฎ มีชื่อว่า พระมหาวิเชียรมณี

เครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์

๒. พระแสงขรรค์ชัยศรี เป็นเครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์ ประเภทเครื่องราชศัสดราวุธ พระมหाराชครูเป็นผู้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายสมเด็จพระมหากษัตริยาธิราชในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ต่อจากพระมหากษัตริย์มกุฎ

พระแสงขรรค์ชัยศรีองค์นี้ ส่วนองค์พระแสงขรรค์เป็นเหล็กกล้า ตรงโคนพระแสงทั้งสองข้าง จำหลักเป็นภาพพญาสุบรรณ สมเด็จพระอมรินทราบธิราชทรงช้างเอราวัณ พระนารายณ์เป็นเจ้า และพระพรหมศาตา ลำดับกันขึ้นไปในชั้นเรือนแก้ว ส่วนด้ามและฝักพระแสงขรรค์ชัยศรี หุ้มทองคำจำหลักลาย ลงยาราชาวดี ประดับด้วยรัตนชาติ

๓. ธารพระกรชัยพฤกษ์ พระมหाराชครูเป็นผู้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายสมเด็จพระมหากษัตริยาธิราชในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เป็นลำดับที่สามต่อจากพระแสงขรรค์ชัยศรี

ธารพระกรชัยพฤกษ์ ทำด้วยไม้ชัยพฤกษ์หุ้มด้วยทองคำเกลี้ยง ส่วนศีรษะทำเป็นหัวเม็ดทรงบัวอ่อน เกลี้ยงคอทำด้วยเหล็กคร่ำทองเป็นลายก้านแย่งดอกใน ประกอบแม่ลายกระหนาบทั้งล่างและบน ส่วนสั้นทำเป็นล้อมสามขาด้วยเหล็กกล้าคร่ำทอง และรัดด้วยเกลี้ยงสั้นคร่ำทองลายเดียวกับเกลี้ยงคอ

๔. พัดวาลวิชนี และพระแสงจามรี พระมหाराชครูเป็นผู้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายสมเด็จพระมหากษัตริยาธิราช ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เป็นลำดับที่สี่ถัดจากธารพระกรชัยพฤกษ์

พัดวาลวิชนี ทำด้วยใบตาลขลิบทองหุ้มขอบ ด้ามและนมพัดทำด้วยทองคำเปลวลาย ลงยาราชาวดี ประดับด้วยรัตนชาติ

พระแสงจามรี ทำด้วยขนหางจามรี ด้ามเป็นแก้วจกกรัดโคนแฉ และสั้นทำด้วยทองคำเปลวลาย ลงยาราชาวดี ประดับด้วยรัตนชาติ

๕. ฉลองพระบาทเชิงงอน พระมหाराชครูเป็นผู้ถวายสอดพระบาทสมเด็จพระมหากษัตริยาธิราช ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นลำดับที่ห้า ในส่วนเครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์

ฉลองพระบาทเชิงงอน ทำด้วยทองคำจำหลักลาย ลงยาราชาวดี ประดับด้วยรัตนชาติ ด้านในทั้งสององค์บุด้วยสักหลาดสีแดง

ความหมายของพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก มาจากคำว่า พระราชพิธี + บรม + ราช + อภิเษก ซึ่งถือว่าเป็นพระราชพิธีที่มีความสำคัญที่สุดของผู้ที่จะเสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติ เป็นองค์พระมหากษัตริย์นับแต่สมัยโบราณเป็นต้นมา โดยพิธีบรมราชาภิเษกที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ มีการกำหนดไว้ ๕ ประการ หรือเรียกว่า “ปัญจราชาภิเษก” ดังนี้

๑. อินทราชาภิเษก หมายถึงการรดน้ำเพื่อเป็นพระอินทร์อันแสดงถึงสถานะของพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ คือพระราชธาติราชอันประกอบด้วยลักษณะ ๓ ประการ คือ

๑.๑ สมเด็จพระอินทราชาเออเครื่องกฤษณ์มาถวายเพื่อผู้นั้นจะได้ราชสมบัติ

๑.๒ สมเด็จพระอินทราชาเสด็จบุษยพิชัยราชรถมาจรดฝ่าพระบาท ด้วยฤทธิ์อำนาจบุญบารมีของผู้นั้น

๑.๓ สมเด็จพระอินทราชาเหาะเหินมาทางอากาศนำฉัตรทิพย์มากางกันถวาย

๒. โภคาภิเษก คือผู้ที่จะได้เป็นพระมหากษัตริย์นั้นเป็นเชื้อสายตระกูลพราหมณ์ มหาศาลเป็นตระกูลมหาเศรษฐี มีโภคทรัพย์บริบูรณ์ พร้อมทั้งมียศ มีบริวารพร้อม นอกจากนี้ยังเป็นผู้รู้จักในราชธรรมตราฐธรรม และทศกุต อันจะเป็นประโยชน์ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎร

๓. ปราบดาภิเษก คือผู้ที่อยู่ในตระกูลกษัตริย์ขัตติยราช มีฤทธิ์อำนาจ และความสามารถในการสู้รบชนะข้าศึกศัตรูได้ครอบครองบ้านเมืองและทรัพย์สินสมบัติทั้งหลาย ไม่มีผู้ใดกล้าก่อกบฏหรือทำอันตรายได้ อย่างไรก็ตามคำว่าปราบดาภิเษก ไม่ได้มีความหมายถึงการรบชนะผู้อื่นเพื่อขึ้นครองราชสมบัติเสมอไป แต่ยังหมายถึงการรดน้ำเพื่อขึ้นครองราชย์สมบัติเป็นพระมหากษัตริย์เช่นเดียวกับคำว่าราชาภิเษก อีกด้วย

๔. ราชาภิเษก คือการขึ้นเป็นกษัตริย์ของพระราชโอรส เมื่อพระราชบิดาพระราชมารดาทรงพระชราแล้ว บรรดาพระญาติพระวงศ์เห็นสมควรจะยกพระราชโอรสขึ้นเป็นกษัตริย์ จึงให้จัดพระราชพิธีราชาภิเษกขึ้น

๕. อภิเษก คือการที่พระราชบิดา พระราชมารดา หาคหึงที่มีตระกูลเสมอกันมาอภิเษกสมรสกับพระราชโอรส ซึ่งหึงนั้นอาจจะมีเชื้อสายกษัตริย์ในแว่นแคว้นอื่นๆ ที่มีวงศ์ตระกูลดีซึ่งเป็นสวัสดิชาติ

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก นับเป็นพระราชพิธีที่แสดงถึงความเป็นสิริมงคลอย่างยิ่งเมื่อพระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ขึ้นครองราชสมบัติ และยังเป็นพระราชพิธีที่แสดงถึงพันธสัญญา ซึ่งพระมหากษัตริย์จะดำรงอยู่ในสิริราชสมบัติด้วยการปกครองบ้านเมืองอย่างผาสุก ร่มเย็นแก่อาณาประชาราษฎร์ในพระราชอาณาจักรต่อไป

ขั้นตอนพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมักรัตนโกสินทร์

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมักรัตนโกสินทร์ มีขั้นตอนการประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ดังนี้

๑. พิธีเชิญน้ำจากแหล่งน้ำสำคัญแต่ละแห่งในพระราชอาณาจักร นำมาเสกทำน้ำพระพุทธมนต์ และน้ำเทพมนต์ เพื่อการโสรจสรงพระมูรธาภิเษก

การเตรียมน้ำสรงมูรธาภิเษก

น้ำที่ใช้สำหรับประกอบการทำพระราชพิธีต้องเป็นน้ำที่ถือว่าอยู่ในแหล่งน้ำที่มีความศักดิ์สิทธิ์ โดยในความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์ฮินดูถือว่าน้ำจาก “ปัญจมหานที” อันได้แก่ แม่น้ำ ๕ สายในชมพูทวีป ได้แก่ แม่น้ำคงคา แม่น้ำยมนา แม่น้ำมहि แม่น้ำจิรวดี และแม่น้ำสรวุ มีความศักดิ์สิทธิ์ เพราะเชื่อว่ามาจากเขาไกรลาสที่สถิตของพระอิศวร

สำหรับน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้ประกอบการพระราชพิธีสำคัญปรากฏในสมักรุงศรีอยุธยา มีการใช้น้ำจากสระ ๔ แห่งที่เมืองสุพรรณบุรี ได้แก่ สระแก้ว สระคา สระยมนา และสระเกษ ซึ่งมีการใช้น้ำจากแหล่งดังกล่าวในสมักรุงรัตนโกสินทร์ด้วย และต่อมา มีการเพิ่มเติมน้ำจากแหล่งต่างๆ เพื่อใช้ทำน้ำศักดิ์สิทธิ์จากแม่น้ำสายหลักทั้ง ๕ ได้แก่

- ◇ แม่น้ำบางปะกง ตักน้ำที่บึงพระอาจารย์ แขวงเมืองนครนายก
- ◇ แม่น้ำป่าสัก ตักน้ำที่ตำบลท่าราบ แขวงเมืองสุพรรณบุรี
- ◇ แม่น้ำเจ้าพระยา ตักน้ำที่ตำบลบางแก้ว แขวงเมืองอ่างทอง
- ◇ แม่น้ำราชบุรี ตักน้ำที่ตำบลดาวดึงษ์ แขวงเมืองสมุทรสาคร
- ◇ แม่น้ำเพชรบุรี ตักน้ำที่ตำบลท่าไชย แขวงเมืองเพชรบุรี

แม่น้ำเพชรบุรี ๑ ในแม่น้ำทั้ง ๕ สาย

น้ำจากทั้ง ๕ แหล่งนี้รวมเรียกว่า “เบญจสุทธคงคา” โดยอนุโลมตามปัญจมหานทีในชมพูทวีป

ขั้นตอนพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมักรุงรัตนโกสินทร์

๒. พระราชพิธีจารึกดวงพระบรมราชสมภพ และพระบรมนามาภิไธย
พระเจ้าอยู่หัว ซึ่งจะเสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติลงบนพระสุพรรณบัฏ

การจารึกพระนามในพระสุพรรณบัฏ

พระสุพรรณบัฏกระทำขึ้นในสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์แม้จะไม่ปรากฏสถานที่เด่นชัด
แต่สันนิษฐานว่าประกอบพระราชพิธีสมโภชพระสุพรรณบัฏ ภายในพระอุโบสถ
วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ซึ่งอาลักษณ์ผู้ทำหน้าที่จารึกพระนามจะต้องแต่งกายนุ่งห่ม
ด้วยสีขาว บูชาพระรัตนตรัยในพิธีด้วย เมื่อเสร็จพระราชพิธีในส่วนนี้จะมีการเชิญ
พระสุพรรณบัฏใส่หีบทองคำแล้วแห่เข้าพระบรมมหาราชวังเพื่อเตรียมถวายองค์
พระมหากษัตริย์ในวันประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

จารึกพระสุพรรณบัฏเฉลิมพระปรมาภิไธย
ของพระบาทพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สำหรับการจารึกพระนามในพระสุพรรณบัฏนั้น ในรัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๓ ใช้
พระนามเดียวกันด้วยการขึ้นต้นว่า “สมเด็จพระบรมราชาธิราชรามาศิบัติ” และมีสร้อย
พระนามเหมือนกันทั้ง ๓ รัชกาล แต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่
๔ โปรดให้แก้พระนามอดีตพระมหากษัตริย์ทั้ง ๓ พระองค์ โดยให้เรียกตามนาม
พระพุทธรูปที่รัชกาลที่ ๓ ทรงพระราชอุทิศ รัชกาลที่ ๑ ให้เรียกว่า พระบาทสมเด็จพระ
พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๒ ให้เรียกว่า พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า
นภลัย รัชกาลที่ ๓ ให้เรียกว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และเรียก
แผ่นดินของพระองค์ว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นการเปลี่ยน
ธรรมเนียมการจารึกพระนามของพระมหากษัตริย์ให้มีพระนามต่างกันในแต่ละรัชกาล
นับแต่นั้นเป็นต้นมา

ขั้นตอนพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

๓. พระราชพิธีโสรจสรงพระมูรธาภิเษก รับน้ำพระพุทธมนต์และน้ำเทพมนต์ เพื่อสรงสนามพระองค์และสรงสนามพระเศียรด้วยสหัสธารา อันเป็นการชำระและบังเกิดสิริสวัสดิมงคลยิ่งโดยโบราณราชประเพณี

ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ตั้งไม้ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประทับเพื่อสรงมูรธาภิเษก ตลอดจนพระมณฑป พระที่นั่งอัฐทิศ และพระที่นั่งภัทรบิฐ ล้วนทำด้วยไม้อูมพหรือไม้มะเดื่อ

พระที่นั่งอัฐทิศ

พระที่นั่งภัทรบิฐ

การใช้ไม้มะเดื่อ หรือบางทีเรียกว่าไม้มะเดื่อชุมพรบ้าง มะเดื่อชุมพรบ้าง ซึ่งการใช้ไม้มะเดื่อทำพระที่นั่งสำหรับอภิเษกผู้เป็นพระมหากษัตริย์นั้นน่าจะได้รับความเชื่อถือมาจากพวกพราหมณ์ ซึ่งกล่าวว่าไม้มะเดื่อเป็นที่ประทับของเทพเจ้าตรีมูรติ อันเป็นเทพซึ่งรวมเทพเจ้าที่สำคัญทั้งสามองค์ของฮินดู คือ พระพรหม พระศิวะ และ พระวิษณุ เป็นองค์เดียวกัน ดังนั้นจึงนำไม้มะเดื่อมาทำเป็นพระที่นั่งสำหรับพระมหากษัตริย์ อาจมาจากความเชื่อที่ว่าพระองค์ทรงเป็นสมมุติเทพนั่นเอง

ส่วนในตำนานของพระพุทธศาสนา ก็กล่าวว่า ต้นมะเดื่อเป็นต้นไม้ที่พระโกนาคมพุทธเจ้าซึ่งเป็นอดีตพระเจ้าองค์หนึ่งได้ทรงตรัสรู้ที่ใต้ต้นไม้นี้

ดังนั้นไม้มะเดื่อจึงมีความสำคัญทั้งทางศาสนาพุทธ และศาสนาพราหมณ์ หรือฮินดู จึงถือว่าเป็นไม้มงคลสำหรับผู้เป็นพระมหากษัตริย์เท่านั้น

ขั้นตอนพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

๔. พระราชพิธีถวายพระราชสมบัติอันบริบูรณ์ในพระราชอาณาจักร ประมวลเป็นประมาณมาทั้งอัฐทิศแต่พระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงรับไว้อภิรักษ์ และอภิบาลให้เป็นอาณาประชโยชน์แก่พสกนิกร

๕. พระราชพิธีถวายดวงพระบรมราชสมภพ พระบรมนามาภิไธย พระมหाराชครูพราหมณ์ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์แสดงพระราชฐานะสมเด็จพระมหากษัตริยาธิราชเจ้าโดยบริบูรณ์ ทรงรับเครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์ แล้วจึงมีพระราชดำรัสตั้งพระปฐมบรมราชโองการ

เครื่องมงคลสิริเบญจราชกกุธภัณฑ์

๖. พระราชพิธีท้าวพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พระราชพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียร ซึ่งเป็นที่เสด็จประทับเป็นการถาวร ซึ่งตามพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ ให้ข้อมูล เกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติ ดังนี้ “ ท้าววรจันทร กราบทูลว่า ‘ ข้าพระพุทธเจ้า ท้าววรจันทร ขอพระราชทาน ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพระสนมสิบสองพระกำนัล แต่พระบาทสมเด็จพระบรมนาถ บรมบพิตรพระเจ้าอยู่หัวขอเดชะ ’ ทรงพระราชปฏิสันถารตามพระราชอัธยาศัยเสร็จ แล้ว ครั้นได้พระฤกษ์เจ้าพนักงานจึงประโคมดุริยางคดนตรีแต่ตรัสสั่งขิณพาทยม์โหรมี สนั่นประณังเสียงศัพทนาท เสด็จพระราชดำเนินขึ้นสู่พระมหามณเฑียร ทรงโปรย ดอกพิกุลเงิน ดอกพิกุลทอง มีนางข้าราชการ ๒ นาง เชิญเครื่องราชูปโภค และ นางเชื้อพระวงศ์ ๖ อุ้มวิหาร ๑ อุ้มศิลาบด ๑ อุ้มฟักเขียว ๑ ถือขันข้าวเปลือก ๑ ถือขัน ถั่วทอง ๑ ถือน้ำ ๑ ครั้นเสด็จถึงในที่ทรงจุดเทียนนมัสการก่อนแล้วเสด็จขึ้นที่ พระแท่นบรรทม พระราชวงศ์ผู้ใหญ่ฝ่ายในถวายดอกหมาก ทำด้วยทองคำหนัก ๕ ตำลึง ทรงรับแล้ววางไว้ข้างที่แล้วท้าวทรงกันดาลถวายกุญแจ แล้วเอนพระองค์ลง บรรทมเหนือพระแท่นที่โดยทักษิณปรัศว์เบื้องขวาเป็นพระฤกษ์ก่อนแล้ว และพระวงศ์ ฝ่ายในผู้ทรงพระชนมายุถวายพระพรก่อน แล้วพระบรมวงศานุวงศ์ ท้าวนางข้างใน ถวายพระพรพร้อมกัน แล้วให้ประโคมดุริยางคดนตรี ครั้นสุดเสียงประโคมแล้ว เสด็จ ขึ้นครั้นเวลาบ่ายพระราชวงศานุวงศ์ผู้ใหญ่ผู้น้อยฝ่ายหน้าฝ่ายใน และข้าราชการทหาร พลเรือนเวียนเทียนเฉลิมพระมหามณเฑียรตามโบราณราชประเพณีแต่ก่อนมา ”

